

תרגום מכתב שנמצא בעיזבוננו של **צבי רזניק**, מי שהיה בארץ יו"ר ארגון יוצאי קובל עשרות שנים.
מדובר על מכתב מסוף שנות השלושים, עת עבד צבי רזניק בנמל ת"א החדש. המכתב הוא של **רייצה לוויין** האחרית על בית היתומים בקובל, בו שהה הרשל- צבי רזניק כיתום לפני עלותו ארצה.
תרגום מיידיש: בני גבירצמן

קובל
הרשל היקר!
בוודאי תסלח לנו על שלא ענינו לך מייד לאחר שקיבלנו ממך את המתנה... במשך כל הזמן עד היום היינו עסוקים בענייני שמחות. כלומר בחתונת **חנה'לה קוטל** עם **קופרשטיין יחיאל**, **איטה מנדל בריק** עם **מוטק חיינזון** ועם נסיעת קרובים לארץ. וגם עם אי נעימויות, כלומר עם ילדים חולים.
(עכשיו) אנחנו (**מגיעים**) לענות לך על המתנה שלך, ששימחה אותנו מאוד ועודדה את מבטנו (**קדימה**). בכל עבודתנו לטובת דאגה ליתומים חיפשנו רגע חופשי ושקט שנוכל לכתוב לך יותר או פחות איך אנחנו רואים את מתנתך ומה חשנו כאשר קיבלנו ממך את המתנה שלך. רוח העבודה שלנו היא חברה סוציאלית (**במילים אחרות: אנחנו שואפים לחברה צודקת**) ואנחנו מבינים וקולטים כי באופן תיאורטי כל מי שנהנו מהחברה יהיו הגורם הטוב ביותר למען הצרכים החיוניים לקיומה של חברה כזאת ואנו מקווים כי ילדינו בוודאי יעריכו את כל אלה כאשר יגיעו להבנה הדרושה...
למרבה הצער, במשך כל הזמן קיבלנו סיוע עבור הילדים משני אנשים בסך הכל. האחת הייתה **לאה פנזליכט** בחצי לירה והשני הוא אתה בלירה. מלאה לא קיבלנו (**יותר מאומה**). עם התרומה היא ניתקה הכל (**את כל הקשרים איתנו**). תאר לעצמך שכאשר דובה(?) אחיה היה בפולין היא לא מצאה לנחוץ להזמין את אחיה, שגם הוא אינו חייב מאומה לחברה, כדי לפחות לקבל דרישת שלום או למסור דרישת שלום. זה כבר היה בשבילה יותר מידי. הרעה שעשינו לה אתה מסתמא יודע וזוכר. נו, הרי איננו יכולים ללמד תבונה לכל אחד וגם לא לעדן (**לשפר**) את הנשמה. כפי שאתה עצמך יודע.
בעניין מתיתוהו(**מאטס- כנראה אחיו של לייב אליצקי**, לימים משורר בארה"ב, ראה קטע מאמר למטה) – הוא מרוויח תודה לאל.
שוב באותו עניין (**של**) האם אפשר לעדן את הנשמה: דברים כאלה יוצאים ממעמקי הנשמה. למרבה הצער לא לכל אחד יש נשמה כזאת. זאת כבר מתנה מיוחדת של הטבע.
הרשל, אני יודעת שאתה עובד קשה ומר ובכל זאת חסכת את הטיפה, כמו שאתה קורא לכך. תאר לעצמך את התמונה (**הבאה**): דונעס שטאג האופה (**כנראה גוי**) כועס ודורש שניתן לו משהו על חשבון החוב ואם לא הוא יגיש תביעה ואנחנו לא מוצאים שום מוצא מהמצב. וכאן נפתחת לה הדלת ונכנס הדוור עם הלירה שניתנה לאופה. אבל לא רק זה שימח אותנו במעשה הנאה שלך. שימח אותנו מכתבך שבו ביטאת הבנה בריאה. הגיון בריא של תבונה בריאה. זה מוכיח שיש לך נשמה אינטליגנטית. אתה נמצא איתנו ועד כמה שכוחך יעמוד לך, אתה תסייע לנו לשאת בחוב החברתי לגבי הילדים שחייבים לקבל סיוע חברתי כדי להפוך לאנשים מועילים למשפחה היהודית.
לשמחה (**שלנו**) על הצלחת הניתוח של **אסתר** (**אחותו הנכה של צבי-הרשל רזניק שעלתה גם היא ארצה**) אין גבול. הייתי רוצה רק לזכות לראות זאת במו עיניי. הרשלה, כתוב לי בפירוט על כך. שלח לי את כתובתה. אני רוצה לכתוב לה.
משה כבר ימסור לך על הכל מכל כל.
אמור לקלונימוס (**שלום קלוניצקי**, מייסד סטודיו הבימה בקובל ומורה בבית היתומים, שגם הוא עלה ארצה) שיכתוב. יש כאן כמה מילים בשבילו **ממשה בלאק**.
אני מסיימת. דרישות שלום לבביות מכל הילדים, במיוחד לאשר.
דרישת שלום לקלונימוס.
דרישת שלום לבבית ונשיקות ממני. אני מאחלת לך הצלחה.
רייצה שלך.

קטע מתוך מאמר על בית היתומים בקובל, מאת מ. אליצקי (ארה"ב) מתוך ספר קובל עמ' 361:

רייצה לוויין, או כפי שקראו לה בפשטות רייצה, שקעה ראשה ורובה בעבודה למען היתומים עוד בהיותה נערה צעירה. כנצר מגזע "שרה בת-טובים" הקדישה את ימיה ואת לילותיה לילדים הגלמודים. בימים התרוצצה ברחובות-העיר לחפש דירות, עבודה, כסף ולעתים קרובות לאסוף חלות לשבת. בערבים הסבה עם הילדים ודאגה לשלומם ולתלבושתם. בשעה מאוחרת בלילה הלכה היא לישון בבית-הוריה. הדרך ארוכה היתה, ובבית קבלוה בפנים זעופים. היא הקריבה את חייה האישיים, ותרה על אושר האימהות ולא נישאה לארליך, אם כי העיר כולה ציפתה ליום שמחת-לבה כדי לברכה בברכת "מזל-טוב". לטובת הילדים, הילדות בעיקר, סדרה היא אותם בדירות פרטיות, כדי להקל עליהם להגיע לתכלית ולהעמידם על רגליהם. היו אלה "ילדי רייצה".